

S o ē a^u

izhaja vsak petek v poldne in večja s prilogom "Primorac" in "Gospodarski List" vred po pošti prejeman ali v Gorici na dom pošiljana:
Vse leto gld. 4:40,
Pol leta 2:20,
Cetrt leta 1:10.

Za tne dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim narodnikom naravnino znižamo, ako se oglaša pri upravnitvu.

"Primorac" izhaja vsakih 14 dni ob enem z ravnimi (na par) "Sočini-mi" številkami.

"Gospodarski List" izhaja in se prilaga vsak mesec po enkrat na celo polje. Kadar je v petek praznik izdejati je v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Vipavska železnica

(dalje).

Preden dalje poročamo o izjavah, ki so jih podali zastopniki interesovanih občin in oblastev, naj se povemo, da je komisija zadruži dan pregledovanja prestopila deželno mejo in da jo je vedel, kolikor je šlo za železnično črto v mejah davnine občine ustiske, e. kr. okrajski glavar postojanski g. marquis Žozani z udeležbo e. kr. okrajnega konzularja g. Stefana Lapajue-ta in e. kr. inženirja Antona Schawaba.

Tu ni bil nobenih ugovorov. Zastopniki ustiske županije so načrtao kakovje veseli in žele, da bi se izvršili, kakor je, samo da jih železnica ne zapreči občeyanju po poljskih potih.

Zastopnik okr. glavarstva postojanskega je tudi izjavil, da se niso podali v uradu nikakor ugovori proti nameravani železnični črto in postaji in da z ozirom na revne gospodarske in splošne finančne razmere ustiske občine in na začeljeno nadaljevanje lokalne železnice po vipavski dolini prav živo pripravila predloženi načrt.

Na meji ajdovske občine je zopet goriska komisija prevzela svojo nalog.

Zastopniki j. d. o. v. s. k. e. š. t. u. r. s. k. e. in l. o. k. a. v. s. k. e. občine so v posebni ulogi povarjali dve glavni želji. Prva je ta, da bi se železnica ne vila preko Vipave mimo Ustij do Ajdovščine, ampak da bi se potegnila od Velikih Žabelj skozi občinski oddelki Cesto naravnost v Ajdovščino; druga pa, da bi se postaja pomaknila kolikor možno v ajdovski trg in sicer najbolje na prostor nasproti cerkve. — Kakor je zdaj načrtana železnica, vtegnilo bi se zgoditi, da jo od Ustij naravnost naprej potegnejo proti Postojni, in če se to zgoditi, ostane Ajdovščina na strani, kar bi bilo njej, pa tudi Sturjem in Lokačem v znameno Škodo. Ce se pomisli, da imajo ti kraji bogate obrtniške in še obilo vodne sile za čedalje večji njih razvoj, kazalo bi po vsakem načinu, da ostane v Ajdovščini glavna postaja.

Križi župan je v imenu svoje občine izrazil željo, da bi se železnična postaja veliko žabljaska pomaknila bolj proti Malim Zabljam, ker bi se tako olajšal pristop do nje.

Zanimiva je izjava, katero so podali zastopniki goriskega mesta zastavnemu nameravani železnici. Glasil se blzo tako:

V seji dne 28. aprila 1892 je obljubilo mestno starešinstvo, da kupi mesto delnic za 100.000 gld. nominalne vrednosti v prid družbi, katera bi se lotila graditi železnico z navadnim tirom od Gorice po vipavski dolini z namenom, da se združi z logaško postajo.

Po predloženih obrisih pa in po merjeni črti, katero smo pregledali na licu mesta, je soditi:

1.) da zveza gorisko-ajdovske črte z logaško postajo ni niti nameravana, niti je ni po uradnih izjavah pričakovati;

2.) mariveč da je smatrati merjeno črto, katero stojí zdaj stvar, kot tako, katera je odločena za lokalno železnico med Gorico in Ajdovščino;

3.) da bi se merjena načrta, ako bi se nadaljevala do južne železnice, ne zvezala z logaško ampak s postojansko postajo, kar bi nikakor ne ugajalo goriskemu mestu.

Na podlagi teh opomb in vsled tega, kar je starešinstvo svojim pooblaščencem v seji dne 3. julija t. l. jednoglasno naročilo, izjavljajo oni, da merjena črta, katero je komisija obnovila, ne odgovarja nikakor pogojem, ki jih je postavilo mestno starešinstvo v seji dne 28. aprila 1892, da se torej mestna občina ne smatra vezano na svojo obljubo in da ne izplača doneska 100.000 gld.

Ne da bi od te reserve in dotične izjave kaj popustili, izražajo mestni zastopniki naslednje želje:

a.) odhodna postaja lokalne železnice od Gorice do Ajdovščine naj se zgradi po vsakem načinu v mejah goriske občine in kolikor možno blizu južno železnične postaje;

b.) znabitna nova črta naj se tako izvede, da se ne bo nikakor batiti, da bi se Gorica s časom po kaki zvezni železnici izločila iz glavne črte. (Gorisko mesto se boji,

da ne bi se morda kedaj biljenska postaja neposredno zvezda z rubiško, vendar česar bi mesto ostalo na strani.)

Sicer pa menijo goriski zastopniki, da prav tomenje menenje mestnega starešinstva, če z veseljem pozdravlja vsak načrt novih komunikacijskih sredstev ter izrazijo nado, da bi se srečno izvršil načrt, ki ga vis. dež. zbor v tem oziru namerava izvesti.

Kot zastopnik trgovinske in obrtniške zbornice se je predstavil komisiji g. Ernest Hölzer. Kakor smo čuli iz zanesljivega vira, skušal je vzbujati in širiti med ljudstvom, katero se je zbiralo okoli komisije, nengodno menenje o nameravani železnici če, da bi za prometne potrebe vipavske doline zadostoval parni tramvaj in da se železnica z normalnim tirom ne more izplačati. Nekoliko tega svojega menenja je vdihnil tudi izjavi, katero je podal v imenu trgovinske zbornice.

Ker nimamo predprojekta za nadaljevanje železnice od Ajdovščine do jažne železnice na Kranjskem, je dejal, ne moremo soditi, kak upliv bo imela na prometne razmere naše dežele, kadar bo konečno dovršena. Nujna potreba nove kolikor možno neposredne železnične zveze med Gorico in državnim središčem je obče pripoznana. Ta črta pa, katero nam kaže projekt, ne obeta bistvenega zboljšanja v primeri s sedanjem železničnem zvezo. Po tem takem moramo to železnično za zdaj poštovati samo kot lokalno prometno sredstvo. Naša trgovinska zbornica pa je že pred leti izrazila svoje prepričanje, da bi z ozirom na posebne razmere naših pokrajin bolje ugajali razni tramvaji, kakor lokalne železnice. Toda, ker se v sedanjem položaju nepremagljive ovire ustavljajo vpeljavi tramvaja, izjavila trgovinska in obrtniška zbornica, da je zavojljena tudi s tem, da se zgradi lokalna železnica z normalnim tirom od Gorice do Ajdovščine.

Gledé na današnji načrt pa je zastopnik izrazil nekatere želje, na katera naj bi se oziralo določno podjetje.

Vlaki nove lokalne železnice naj se ustavljajo zunaj poslovnih mej e. kr. carinskograda, da se v okom pride carinskem prestopkom in nadležnostim; primerja naj se varjantna Gorica — Sempeter z biljensko in presodi naj se, kateri gre prednost pred drugo; gledé črte med Dornbergom in Ajdovščino, naj se kolikor možno vstreže željam podčrških občin; po vsakem načinu pa je želiti, da se črta, — naj se ima tudi ajdovska postaja preložiti, — tako okrajša, da ne bo znašala skupna prometna dolgot črte od Gorice do Ajdovščine celo 20 kilometrov, in sicer v namen, da se ta črta uvrsti lahko v 3. miriametersko opasje, za katero velja nižja pristojbinka tarifa.

Postaje in določeni prostori naj zadostujejo potrebam obrtniških podjetij.

(Dalje prihod.)

Družbe sv. Cirila in Metoda redna VIII. velika skupščina dne 26. julija 1893 v Sežani na Krasu.

VII.

Poročilo tajnikov.

Izvestje tajništa slove:

Slavna skupščina!

Večenjene dame, častiti rojaki!

1. Zgodovina o razvoju slovenskega šolstva v deželah, koder bivajo Slovenci, spričuje skoro na vsakem listu, da je ono moralno hodi po trnjevi poti, predvso si je priborilo v domovini in pri sorodnih narodih tisti ugled, ki je posledica dobro vrvavnane sole na zdravi katoliški in narodni — ali splošno na pedagoščini podlagi. Če se ozremo po svoji domovini, žal, zapazimo, da te tu znamovane krepke podlage še pogreša naše šolstvo — osobito ob periferiji našega ozemlja. Ondi še ne morejo prodreti pravi pedagoščini principi, priznani od vseh šolnikov-strokovnjakov vseh kulturnih narodov, v ljudske sole, ker se jim ovira načrtovalno pravo materinega njenega jezika; v take obvezne sole po našem ozemlju, kjer faktično — pošten tujec bi to komaj verjal — učitelj ne umeva učenca, izvede, da se ne bo nikakor batiti, da bi se Gorica s časom po kaki zvezni železnici izločila iz glavne črte. (Gorisko mesto se boji,

otrok ne umeva vzgojitelja, ko ta ni zmožen slovenščine, (Res je!)

Slovenskim rodoljubom, gledajočim to nevarno pričakzen je krvavelo srce in še krvavi, premisljevali so, kako bi bilo pomagati. Svetopisemski rek: "Množica se mi smili" vzdramil je tudi njih; množica — slovenskih otrok, ki po obveznih mestih, trgh in vasih ginevajo za slovenstvo, — se nam smili; zato smo sklenili takoj zapuščeni mladeži, ki je zoper svojih staršev in svojo voljo v največji nevarnosti izveriti se svojnemu rodu, sami pomagati, dasi smo se zadevali ogromnih žrtev, ki jih bo zahtevala vyzvani smoter. Tako se je porodila, kakor veste če, skupščinarji, šolska družba sv. Cirila in Metoda. Njej velja svetopisemski klic: "Poberite kosce, da konca ne vzaimejo!" — o, ne samo kosce, nego trume slovenskih otrok zberite in pošljite v svoje slovenske šole, poyzd, kjer so oni le pastorki, meji surodnimi otroci v drugojezičnih šolah.

Jo li se je pa naša družba odzvala tej srčni želji vseh pravih domoljubov in rodoljubkinj? (Je!) Je-li vodstvo, katero danes že osmič v svoji prvotni celoti stopa pred Vas, če, skupščinarji in družbeniki, prav pojnilo ter izvršilo svoj nalog: je-li opravalo zaupanje, katero ste mu tekoma let poverili? (Je! Je!) Je-li ono v zmislu družbinih pravil res pospeševalo pri nas katališko narodno šolstvo? (Je, vzorno!)

Vodstveni izvestitel je čast, vse to nekoliko pojasnit ter družbo pokazati, kakoršna je; kar mu je z ozirom na odmerjeni čas mogoče storiti le v glavnih potrah; če, skupščinskim zastopnikom pa je prostost in dolžnost soditi o družbenem devauju.

Vodstvene seje.

1. Leto za letom raste ugled naše družbe, to spričujejo mej drugim i skupščinske slavnosti, ki so po zatrjili naših časnikov postale pravi narodni prazniki. (Istina!) Tako je tudi lanska skupščina dne 28. julija v Postojini vsele požrtvovalnosti ondotnih narodnih draštev in posamnih rodoljubov tako lepo uspela, da je vsem udeležnikom ostala v najprijetnejšem spominu. (Slava jim!) Poročilo o njej itak najdete v družbenem Vestniku VI. Todaj je bila v vodstvu zopet potrjena izstopiva tretjina obnovnikov, ki so se sošli k jednajstiu sejam, da resijo družbine zadeve.

Pry te upravne dobe ali LXIX. seja je bila dne 5. avgusta 1892, v kateri se je vodstvo konstituiralo kakor prejšnja leta; le v ožji odbor v zmislu §. 18. glavnih pravil se je mesto člana Ivana Hribarja radi njegovih pogestnih odstotij v službini zadavah privzel vodstveni ud dr. Karol vitez Bleiweis-Trstenški. LX. seja dne 24. avgusta je bil sestanek ožjega odbora. LXI. dne 30. avgusta LXII. 26. oktobra LXIII. 23. novembra 1862. LXIV. 4. januarja 1893. LXV. 8. februarja. LXVI. 1. marca. LXVII. 20. aprila. LXVIII. 30. junija in LXIX. pa 5. julija na blagdan družbinih sv. zavetnikov. Kaj se je obravnavalo in kako ukrepolo, razvidno bo vsaj deloma iz naslednjih podatkov.

VIII.

Razvoj in gibanje naših podružnic.

3. V pretekli dobi je omenjeno le nekaj vej velikemu drevesu naše družbe, a da je to drevo v svojem jedru zdravo in polno življenjske moći, spričujejo nam zelene mladike, ki so na novo vzklike. Lani smo izkazali podružnic 105. letos je poskočilo njih število v glavnem imeniku na 123. Te so: Tekoče število: 106. Ženska podružnica v Kranju. 107. Cerkniško-Planinske okolice na Raketu Ženska podružnica. 108. Ženska podružnica v Logatu. 109. Prva belokrajska ženska podružnica v Črnomlju. 110. Ženska podružnica na Vrhniku. 111. Ženska podružnica za Sežano in okolico. 112. Dornberško-Prvaška ženska podružnica. 113. Ženska podružnica v Ljutiji. 114. Ženska podružnica za Ajdovščino. 115. Ženska podružnica v St. Vidu nad Ljubljano. 117. Podružnica v Radovljici. 118. Podružnica v Ljutomeru. 119. Podružnica v Teharjih. 120. Podružnica v Slovenski Bistrici. 121. Ženska podružnica Stari Trg pri Ložu. 122. Možka podružnica Stari Srg pri Ložu. 123. Ženska podružnica v Postojini. Ta je bila sicer zasnovana na predveč lanske — kakor tudi letosnjake — skupščine. 2. Ženska in možka podružnica v Kameniku. 3. Haber pri Medgorjah. 4. Št.

Oznanila

in "postulice" plačajo se za štiristopno peti-vrsto:

8 kr. če se tiskajo 1 krate,

7 " " " " "

6 " " " " "

Večkrat — po pogodbji. večje po prostoru.

Poznate številke dobijo vse v to-bakarnih v Nagatu in Šolski ulici po 8 kr.

Dopis posiljanje naj se uredništvo, naravnina in reklamacije pa upravnitvu "Soče". Neplačani pisem uredništvo ne sprejema.

Rokopis se ne vradijo.

Uredništvo in upravnitvo je v Marziničevi hiši, Via del Mercato št. 12, II.

Rokopis se ne vradijo.

Uredništvo in upravnitvo je v Mar-

zinčevi hiši, Via del Mercato št. 12, II.

predveč lanske skupščine, a formalno nam je bila zglasena še le pozneje. — Iz navedenih imen so če, skupščinarji že povzeli, da so ženske podružnice v veliki večini. (Slava jim!) To pa je v razvoju naše družbe — da rabim besedilo slavnega pesnika iz nekega njegovega lista do tajništva — "najlepši vspah, ker se je vzdramilo in na delo stopilo naše ženstvo, to je za nas največjega pomena, rekel bi zgodovinske važnosti." Da, čast in slava Vam, ženske slovenske in dekleta! S tem svojim činom ste dokazale ptuji in domacev svetu, da umevate svoj poklic, da imate pri vzgoji slovenske dece tudi ve besedo, da nočete prepustiti našprotniku nobenega otroka več. (Da, nobenega!) Ve, ki ste po naravi že odločeno, da živata domače ognjščice, pomagajte po naši družbi zbirati okrog njega mladiču, ki jo nasprotnik z mamilom slepi ter yubi v svoje potujevalne zavode! (Zivela!)

Ako privzamešo še poznejše ženske podružnice k letosnjim, stejemo jih vseh 22 z nad 3000 družbenicami — torej lepa ženska armada. (Navdušeni živeli in slava klic, ploskanje)

Ce pričejemo člans novoustanovljenih podružnic lani izkazanim, dobimo čez 10.000 članov. (Dobro!)

Kakor je vodstvo ponosno na krepko razvijajoče ženske podružnice, tako z radostnim zadovoljst

Mancijan. 5. Kotmaraves krasno slavnost za cesarjev rojstni dan. 6. Šmihel pri Piberku uprav sijajno. 7. Istokako podružnica Pričlavkes, zborajoča v Doborli ves. 8. Apače. 9. Št. Janž v Rožni Dolini. 10. Možka in ženska žentpeterska podružnica v Ljubljani. 11. Sestjakoško-Trnovška ženska podružnica v Ljubljani dvakrat. 12. Možka podružnica v Idriji. 13. Višnjegora Zatičina. 14. Pivska v Šent Petru. 15. St. Jurij ob južni železnici. 16. Ženska podružnica v Idriji. 17. Ženska podružnica v Gorici prav sijajno. 18. Istokako ženska v Trstu. 19. Prav izborna ženska v Sežani. 20. Kasni koncert ženska v Tolminu. 21. Slovenji Gradec z osmimi shodi v okolici. 22. Škošja ves. 23. Trbovlje sijajno. 24. Istokako Brežice. 25. Ženska v Logatu. 26. Lep koncert — dvakrat — prva belokranjska ženska podružnica v Črnomlju. 27. Originalno predstavo ženska podružnica na Vrhniku. 28. Cerkniško-Planinska izborna koncert — dvakrat. 29. Istokako Seat Vid nad Ljubljano ženska podružnica. 30. Smarje-Slatina. 31. Ženska v Ormožu. 32. Ženska v Ajdovščini. 33. Podružnica Priblavke v St. Lipu. 34. Podružnica v Slški veliko vrtno slavnost. 35. Ptujska podružnica shode v okolici.

Iz Istre

Buje, 15. avgusta 1893.

"O Buje, Buje, divje Buje!" Takó in jednakov vskliknil je že marsikdo, kogar je usoda jednakov meni zanesla v ta nesrečni kraj.

Že od daleč, ko se jim bliža in obrneš svoj pogled na visoki holi, vrh katerega leži to mesto nesrečnega spomina, zneseno skupaj, kakor orlovo gnezdo, zbudu se ti v prasič čudne in neprjetje misli. . . Te misli, te slutnje, kakó so té resnične!

... Že v starem času zbrali so si divji Korsičani, morski roparji, ta kraj v svoje začasno bivališče in varno zavetje. Tukaj zgradili so si močno zidovje, kamor so potem brez skrbti tihali svoje nesrečne žrtve in žnimi bogati plen. . . Krvava dejanja, temne zgodbe nakdajnih časov. . . Vse je preteklost zavila v svoj temni plajšč. . . ali te slutnje še ostajajo in navdajajo še dandanašnji tujca, tavajočega potem kraju in med tem ljudstvom. — Zgodbe, dejanja nekdajnih časov, kakó so v marsičem enaka onim sedanjim časom!

Današnjo ljudstvo pač neče vedeti, da je potomstvo nekdajnih osilovitih morskih roparov, ali njih obrazi, njih kri in sploh vsa njih narava izdaja jim jasno podobe nekdajnih pradedov, kojim se njih temna vsakdanja opravila ostro začrtala svoje kravne znake v dušo in telo.

In potele šele ta imena „Vardabasso, Tagliapietra, Covra itd. ali niso to prava piratska imena? — Pa dalje, dalje, druge podobe. . . Gadji zarod je vedno strupen — tudi v tisočerem pokolenju. In to pleme, katero je ugnezdeno na tem visokem vrhu, ne dela pač sramoto svojim krvim, plena in gospodstva željnim pradedom. Res, da današnji zarod ne rabi več smrtonosnega orožja — vsaj očito ne — a rabi drugo orožje, katero tudi in še v večji meri mori. To orožje pomorilo nam je že na stotine in stotine ljudij; oni kraji, katere smo štelci nekdaj našim, so sedaj za nas le tužno in nemo — grobovje.

Saj poznate to vražje orožje! O, vén, da ga poznate, a poznati bi ga mogli tudi drugi, katerim ne škoduje dosti manj. Kolikor žrtev tega nesrečnega orožja šteje, kolikor zvestih sinov zgubi majka Slavija, toliko je tudi za vedno zgubljenih naše Avstriji. Oni, kateri so bili vedno pripravljeni zvesto braniti avstrijskega orla pred sovražnimi navali, bojujejo se sedaj tem sovražnje in siloviteje proti svojej ožej in širši domovini — po vzgledu nekdajnih divjih jahičarjev. — Kakó malo pa se zmeni naša država za vse te prizore! Mirno gleda in dopušča, da se jej gubé najzvestejši sinovi — dà v svojej velikej zasplojenosti še pospešuje ta vražji namen. Kakó bridko, kako bridko znalo bi se to kdaj maščevati!

* * *

Znano je, da se imenujejo Buje: „Spia d'Istris“. Ta lep pridevnik pridobile so si najbrž radi svoj visoke lege, drugič pa tudi zato, ker so ugnezeni tukaj glavni in najhujši irredentaši, katerih demonične mreže so raspete daleč na okrog; saj tukaj je glavno vodstvo: Lega Nazionale* v Istri in kakor se sumi — buški župan njen predsednik! Svoj vrli patriotizem pokazali so že o mnogih prilikah in z mnogimi slavnimi dejanji. Njih nadpolni sinovi so sami Umberti, njih hčere same Margerite — pomembniji svetniki in svetnice božje! Umberta na čast začigali so oni dan kresove in razsvetlili svoja poslopja in tulili v pozno noč ono pesen: Umberto rè d'Italia; pri cesarskih slovesnostih in mašah pa skazujejo veliko čast našemu presvetlemu vladaru na vladno le gole stene. Redkokrat govorji se o našem cesarju, a kendar vendar naveže govor, tedaj ga zaznamujejo le z besedo: „Lui“, ali pa: „Quel vecchio là a Vienna“. Njemu na čast hoteli so dočista odstraniti njega imé in znamenja iz Buj. Kar čez not sneli so s poslopija cesarskih uradov avstrijskega orla in ga vsega pomazali. Njemu na čast preganja se na vse mogoče načine ysi oni ljudje in njegova

vi služabniki, kateri imajo to nesrečo, da nosijo njegovo imé in srcu in ustih.

Neverjetno je, kakó se ravna v tem oziru z ljudimi, kateri so se jim iz gori navedenih uzrokov zamerili. Za njimi se žvižga, in kriči; po noči rjeve se jim in rogovoli pod okni ter prepeva zabavljive pesni — sploh sramote se in nadlegujejo, kjer in kakor se mere. In kakó kada se jim godi še le za stanovanje in hrano! Od Poncija do Pilata treba se jim je plaziti, prositi, ponujati in Boga morajo hvaliti, če dobé po mnogem in velikem trudu pri kakém kmetu raztrgano in razdrto sobico, katero morajo vrhu tega prav slano plačevati. Za hrano je še hujša. Nobena krčma in hiša nima za te jedi ne pihače, sam si moraš kupovati in sam kuhati. — Štirinajst dñij iskal je zastouj jeden teh nesrečnežev umiljenega Samarijana, ki bi mu za gotovi denar dajal vsakdanjega potrebrega živeža — štirinajst dñij ni imel revez gorkevega v želoden! Ni čuda, če človek opeča in si sledišč nakopljiv dolgotrajno bolezni na glavo. Taka se godi tukaj — cesarskim uradnikom! . . .

Pred leti je bilo, V Buje prišel je, ne vén od kje, nek orožnik — Nemec. Možni poznal italijanskega jezika, ali pa vsaj malo; zato je govoril večinoma svoj materni jezik. Da ni Bujce posebno šegetalo to za ušesih, mislite si je lahko — moža so odločno črtili. Nekoč pride ta orožnik v krčmo, v katerej je bilo tudi več domaćinov, prepevajočih brez skrbi dalje svoje navadne in priljubljene pesni. Ali tem ljudem ni bilo dovolj, da sami prepevajo one izdajalske popevke, ampak zahtevali so, da naj tudi omenjeni orožnik pristopi in ž njimi upije: „Evviva Italia! — Orožnik se je branil seveda, češ, da ne zna peti, upiti: Evviva Italia! pa da tudi ne more. — Ko bi trenil, vsula se je od vseh stranih kuhinjska posoda nanj in celo vrečo krompirja, katero so nekje iztaknili, zmetali so vanj. — Tako spoštovanje goje v Bujah celo do vojaške sukne!

A tudi častitljiva duhovenska suknja ni varna pred tem slavnim zarodom nekdajnih piratov. . . Dva mlada duhovnika — Hrvata — prišla sta po nekem sodniskem opravilu v Buje. Ko se je izvedelo, kdó in kaj sta, pridržilo je vse ljudstvo iz hiš, pljuvalo je, kašljalo in režalo v njiju, podšutnani otroci pa spremljali so jih do sodnije z glasnim žvižganjem. Po končanem sodniskem opravilu hotela sta se naglo in skrivši odpeljati; toda koj pri dohodu na ulico pozdravil jih je divji krik od vseh strani. Cela ulica in vsa hišna okna bila so polna te svojati, pripravljena s polnimi koši jaje, petroljem in drugimi stvarmi — celo z blatom. K sreči prihitel je vrli orožniški postajovodji s svojimi možmi, ukazal je napeti peteline in zaupil z močnem glasom, da ga je vse slišalo: „Kdor se gane, je mrtve!“

To je sicer pomagalo, da se ni izvršil prvotni vražji namen, ali žvižganje, krik in tuljenje se je vendar nadaljevalo, dokler ni izginil iz pred očij voz, kateri je odpeljal prestrašena duhovnika.

Pravijo, da je šel jeden duhovnikov, predno se je odpeljal domov, spremljan od orožnikov na pošto, kjer je vso stvar brzjavil na Dunaj. A kakšne posledke je imelo to? — Nobenih! — Molčá, ne video nič, ne slišijo — in tudi nočejo slišati nič! Kaj to pomeni? — Dajati. —

In da stvar končam, kaj naj rečen še o Bujah? — O, Buje, Buje, divje Buje!

(Ta dopis naj pazljivo prečitajo oni hinavci, ki se grozijo nad „slovensko surovostjo“ v gorški okolici. Uredni.)

Domače in ranze novice

Zaplenba. — Tudi današnja goriška izdaja „Soča“ bila je zaplenjena zaradi ostrega članka o razmerah na goriški gimnaziji.

Rojstni dan presvetega cesarja praznoval se je v celi deželi z navadnimi cerkevimi in tudi drugimi slavnostimi. Od več stranih prejeli smo dopise, ki opisajo take slavnosti, ki so pa druga drugaj takó enake, kakor novec novcu. Zaradi tega in ker nimamo prostora, smo opustili vse take dopise.

Nekoliko več pozornosti nam je vzbudil dopis iz Vrtojbe. Tamkaj je namreč zadne tedne nastanjena topničarska stotinja, ki se je udeležila 18. t. m. v popolni paradi sv. maše; topovi so bili okrašeni z zelenjem in cvetlicami; med sv. mašo zagrmeli so topovi 12 krat. — Po maši bila je slavnostna seja tamoznjega starčinstva in potem skupen obed. Ob 4. popoldne vršila se je ljudska veselica na Zavnikovem vorišču v Dolnji Vrtojbi. Veselice udeležili so se tudi vojaki; pri napitnici presv. cesarju ustrelili so 4 krat. Župan je varočil vojakom piva, kruha in sira, podčastnikom pa še smodk. Domači pevci so lepo prepevali, a z njimi so tekmovali vojaki, ki so vse Hrvatje, in peli krasne pesmi hrvaške. Ljudstvo je bilo prav veselo, da je moglo imeti take vojake v svoji sredi.

Duhovske vesti. — Č. g. Jurij Mercina v Sovodnjah je šel v pokoj; preselje se v Erzelj g. Gočah. — Na njegovo mesto pride č. g. Ant. Jug iz Vrtojbe, a tiekaj pride č. g. Franc Črv.

Č. g. Ignacij Ležan, kapelan v Mirenu, se je že preselil na vikarij na Srednjem. Mirenci žalujejo po vremu gospoda kaplana, kakor citamo tudi v „Prim. Listu“.

Šempas dobi zopet kapelana in sicer je imenovan č. g. novomašnik V. Pipan.

V Briksnu se zdravita dva naša duhovnika in sicer č. g. Ign. Kralj iz Gorice in č. g. črniški kapelan L. Strelj. Bog daj zdravje. — Domá pa bolehalo č. g. Adolf Harmelj v Komnu, J. Smac v Velikih Žabljah in J. Fagnuel v Biljah.

Duhovne vaje se bodo vršile letos od 28. t. m. do 1. sept. v goriškem semenišču.

Učiteljske vesti. — Zadnji čas se je izvršilo precej spremembo v učiteljskem stanu. Počeli bomo o njih, ko bodo potrjene.

Gosp. Edvard Prin in č. n. nadčitelj v Pečini, poroči se jutri z gospodino Hedviko Černigoj. — Gosp. J. Just in učitelj v Komnu, poroči se jutri z g. M. Kavčič. Mnogaja ljeta!

Dopolnilna volitev. — Javni oklic „Slog“ za dopolnilno volitev v naših trgih priobči prihodnja „Soča“.

Otroški vrli začnejo svoje šolsko leto danes teden po navadi drugih let. V petek in soboto bo vpisovanje.

Šolski preiskavi moramo za zdaj molčati, ako nočemo doživeti zopetne zapadle in s tem gmotne škode. Pustimo, naj zdaj storé drugi, kar se jim zdi — potem pridevimo mi na vrsto in bomo vedeli, kaj nam bo velevala narodna dolžnost.

Zadnjo „Sočo“, čujemo, so nekje na deželi orožniki vzeli iz neke gostilne. Prosimmo, da se nam natačno sporoči o vseh takih slučajih, kajti orožniki niso imeli nikake pravice do nezaplenjene „izdaje za deželo“.

Alojzijevič. — Dne 15. septembra začne te zavod svoje tretje leto. Kdo želi biti sprejet, podá naj prošnjo pri vodstvu malega semenišča. Poleg šolskega spričevala treba je priležiti tudi krstni in uhožni list. — Dne 1. sept. bo v goriški bogoslovnični povetovanju o nasvetovanih pravilih, da bi se zavodiu oskrbeli stanovitna postavna podlaga.

Redka slavnost. — O svojem času nazznaji je naš dopisnik iz Kanala redko slavnost dijamantne sv. maše, — katero je v nedeljo tudi res daroval naši sivi starček č. g. Anton Učman. Kdo ne pozná tega velelega, dovrstnega 88-letnega starčka? Kakó je mož prijubljen, pokazala je nedeljska slavnost, ki se je sijajno izvršila. Častita duhovščina mu je priredila banket, kanalski tržnici pa so tekmovali v tem, kakó bi polveličli to redko slavnost. Bug ohrani prijubljenega č. g. jubilanta še dalje pri sedanjem zdravju!

Dunajski „Vaterland“. je priobčel dopis v obrambo tolminskega župana g. Lj. Cazzafura. Mi ne bomo polemizovali s „Vaterlandom“, kajti kar je na njem v resnici dobrega, da ga je vse slišalo: „Kdor se gane, je mrtve!“

Odločno pa smo se upriši nečuvani novici, da župan v narodnem trgu imenuje našo družbo n. C. in M. — nemnost. Tak župan je lahko po volji vsem tistim, ki nas sovražijo ali ki nas vsaj nimajo radi, nam pa ne more biti; tak mož mora biti mel Slovenci nemogoč za vsako jareno službo ali dostojanstvo, katero dajemo mi. — V Tolminu se pač dobi mož, ki bo prav takó vesten in skrbni gospodar, kakor g. Cazzafura ali pa še bolj, in vrhu tega bo pošten Slovenec, ker g. Cazzafura ni Tolmin ne snae delati sramote materi Sloveniji! Za to bodo gotovo skrbeli vsi pravi tolminski rodoljubje!

Okrajevi šolski sveti. — „Pr. L.“ objavil je dopis o okrajevih šolskih svetih, za katere se bodo letos vršile nove volitve. Te volitve so jako važne; zato ponatisnemo prihodnjic omenjeni dopis in dodamo svoje misli.

Goriški Sokol je namenil prirediti v nedeljo izlet z zastavo v Miren in Orehovalje; ta izlet je glavarstvo prepovedalo. Na mesto tega napravi izlet samó odbor „Sokolov“, ki vabi k oblini udeležbi vse Sokolice in druge rodoljube. Odhod bo ob 3. pop. iz Pečenkove hiše na tržaški cesti.

Šempaski tabor. — Odbor za prireditve 25-letnico slovečega „Šempaskega taborja“ imel je že par sej, v katerih je dočel vse ponatankosti za politički in zavrnki del. Načrta za slavolok in oder napravil je znani mizarski mojster g. Franc Bavčar v Selu; on bo vodil tudi dela. Prostor bo ukusno okrašen.

Za sodelovanje pri petju bila so povabljena vsa društva na Goriškem, v Trstu in nekoje druge vsele kapele. Načrta za slavolok in oder napravil je znani mizarski mojster g. Franc Bavčar v Selu; on bo vodil tudi dela. Prostor bo ukusno okrašen.

Za sodelovanje pri petju bila so povabljena vsa društva na Goriškem, v Trstu in nekoje druge vsele kapele. Načrta za slavolok in oder napravil je znani mizarski mojster g. Franc Bavčar v Selu; on bo vodil tudi dela. Prostor bo ukusno okrašen.

Telmissi priredi tamoznje „Rokodelsko bralno društvo“ 3. se t. l. veselico, pri kateri nastopi prvič društveni tamburaški zbor, ki se je v par mesecih že toliko naučil, da lahko sodeluje pri vsaki veselicu. Castitamo na tem napredku!

Izlet društva „Pravniku“ v Ljubljani.

Društvo „Pravniku“ v Ljubljani prirede

7. ur 14. min. zjutraj z državnega kolodvora ljubljanskega v Lesce in od tod na pravljjenih vozovih na Bled. O. poldne bodo skupen o hotelu „Lužina kopel“. Kuvert (brez pijače) veljal bodo 2 gld. Da se bodo vedelo naročiti zadostno število vozov in obed, prosi odbor, naj blagovolé udeležniki oglašiti najkasneje do dne 28. t. m. svoj prihod društvenemu tajniku d.ru M. Pircu v Ljubljani. Kakor čujemo, je zanimanje za ta izlet na Bled in v Ljubljani jako veliko in je torej želeti prav mnogobrojne udeležbe.

Vabilo k veselicu, katero priredi pevsko

društvo „Nabrežina“ na Nabrežini v nedeljo

dne 27. avgusta 1893. leta pod vodstvom svojega pevovodje gosp. Jos. Čerin a na vrtu

gospoda Silvestra Caharije. Začetek ob pol

6. uri popoldne. A. 1. Pozdrav. 2. a) Vek.

dalje z jednakim ukazom. To se je tudi zgodilo in nadaljevalo. — Ko dospe zasnica okoli mize do levega soseda knezovega, ter jo hoče ta knezu vrniti, ustane knez ter se da spoznati. — Kmetje so se osramočeni razšli in niso nikdar več pijanevali med službo božjo.

Nekaj jednakega je z najnovejšo zasnico v tukajšnji glediški kavarni. Zaušnica, katero je zdaj prismolil Marani, ni izvirna; on jo je le dal dalje, kakor desni sosed knezov v gorejši smešnicici. Prejel je pa pred nekaterimi leti prav tako gorko (ali še mnogo gorkejšo) in prav v isti kavarni. Prismolil mu jo je neki goriški posestnik slov. narodnosti in sicer (kakor sem slišal iz pristnega vira, sam nisem videl) zato, ker mu je baje Marani kot advokat izgubil neko pravdo na nepričakovani način. Zaušnica je bila neki takoj gorska, da je Marani zletel pod mizo, kot bi bil padel iz nebes in zraven takoj mojsterska, da je navzočniki niti videli niso. Biti je moralna zares vzgledna, kajti Marani je neki potem vslil na nasprotno stran vselej, ko je srečal onega posestnika.

Ako bode ta slovensko-šlaška zaušnica posnemala ono nemškega knesa, potem je velika nevarnost za one gospode, ki hodijo v glediško kavarno in pridejo v detiko z g. Gorjupom. Zdaj pride vrsta na Laha, ako je g. Gorjup Slovenec.

Z Vipavskega, 11. avg. (Zvonovi) — Sporočanje o zadnjem požaru v Solkanu, počazali ste, g. urednik, v "Primorce" in Solkanu: da bi imeli lahko prav izvrstno gasilko za denar, kateri so zavrgli pri novih zvonovih. Kakudomušnik bi utegnil te Vaše besede krivo tolmačiti: da ste nasprotnik zvonovom, kakor je Vaša koleginja madama Luzzatto. A jaz sem to drugače razumel. Po mojem mnenju grajate Solkače, da so pri napravi novih zvonov neprevidno ravnali in s tem mnogo denarja zavrgli. In to imate prav. Pa, g. urednik, bodiva pravljena! Te graje ne zaslужijo le Solkače, ampak tudi Šempeterci in mnogi drugi bližnji in daljni okoličanje, ki so si v novejšem času nabavili nove zvonove. Prav zdaj vrši jedutko neprevidnost Doljeni Vrtojenci. Vsi zaslужijo grajo, ker si naročajo zvonove, predno se dajo zadostno poneti o njih.

Kdor hoče o zvonovih izreči sodbo mora biti, kakor je pri vsaki stvari vivida, strokovnjak. Najbolj strokovnjak je seveda zvonar. Da ne more zvonar sam svojih zvonov soditi v korist naročnikov, umeje se samo ob sebi. Treba je torej naročnikom obrniti se na drugega zvonarja. Ker so pa zvonarji tako redki, neizogibno je skoraj, da drugi zvonar kaj rad posluša kruhoborsko zavist, ko presoja zvonove svojega tovarisa. Ako je pa toli pravicoljuben, da noče svojemu tovarisu krivice delati, izogne se raje vsakemu presejanju ter ne sprejme povabilo naročnikov, da bi jim prišel oceniti nove zvonove.

Nemodro bi pa bilo tudi pričakovati od zvonarja, da pohvali delo svojega tekinca, kajti s tem (vsled posebnih razmer zvonarskih) le sebi škoduje.

Te odnosajo vedo naši ljudje tudi prav soditi; zato mi je znan le jeden slučaj, da so se obrnili na drugega zvonarja, naj jim oceni nove zvonove svojega sosedja. Kaka si torej pomagajo? Prav nerodno. — Ker umeje sami o zvonovih toliko kot zajec na boben obrnejo se naravnost na zvonarja, kateremu mislijo delo izrociti ter zahtevajo, naj jim izlije velike, glasne, dobre, mogočno doneče, nizko uglašene in (pred vsem) cene zvonove. Pogojev, tako si nasprotujeli, bi ne mogel niti najboljši zvonar (in ta živi zdaj v Belgiji) izpolniti. Naprošeni zvonar, videc, s kakimi nerazumniki ima opraviti, sprejme pogoje. Izlije jim cene, nizko uglašene, po obliku tudi velike zvonove. A ti zvonovi niso niti dobri, niti glasni, niti doneči, in navadno tudi ne prav ubrani. Posledica temu je, da niso naši vaščani z zvonovi zadovoljni. Od zvonarja zahtevajo, naj jim zvonove prelijie, a zvonar se temu upre, opiraje se na pogodbo. In v tem grmu tiči zajec! Pogodba je namreč tako sestavljenata, kakor je kazala zvonarju, ki jo je načrta, ker si vaščanje o zvonovih premalo razumejo, da bi bili to sami storili. V pogodbi so natančno označena le ona svojstva zvonov, ki se dajo združiti z nizko ceno, druga pa so ali modro zamolčana ali pa tako površno omenjena, da ne morejo vaščanje zvonarju do živega. Posledica temu so prepriji in pravde in naposled prelitev zvonov (več ali manj) na troške neprevidnih vaščanov. In to je, radi česar, g. urednik, po pravici karate našo ljudstvo. Zato se je drznem tudi jaz svariti. Natančneje govoriti o zvonovih mi ne dopušča ozki ekvir tega dopisa. Storim to morda pozneje kedaj. (Prosimo, kajti s tem obvarujete naše ljudstvo marsikake sitnosti in škodo. Ured.) Za danes se hočem omejiti le na glavne migljake.

Pred vsem si morajo naši ljudje zapomniti, da ni na svetu zvonarja, ki bi mogel ili dobre, nizko uglašene, i akhe in zato cene zvonove. Je li možno terjati od zidarja, naj nam sezida hišo tako dobro in trdno, kakor je druga, za katero je porabil še jedenkrat toliko zidiva (materijala)? — Čudežev ne dela nihče; tem manj novorodobna Italija, ki nam pošilja čez mejo mojstre, kakor jih slišimo kričati tržni dan sv. An-

dreja na goriškem Travniku. Devetnajsto stoletje je — pravijo — stoletje napredka, a ne za zvonarstvo. V naših časih (posebno na Goriškem) liti zvonovi se ne dajo s stariimi niti primerjati. Večinoma je tega kriča mnogo, mnogo premajha teža. Stari, po dobroti imenitni zvonovi, ki so uglašeni n. pr. v C, tehtajo po 100 in več (starih) centov, prav tako nizko uglašeni novejši zvonovi (laškega rodu) pa po 30 (starih) centov. Jaz bi take zvončice imenoval šmrkovce. Ali niso podobni žabi, ki je hotela biti jednaka volu?

Od pripravljenih vaščanov zahtevati, da bi bili veščaki v zvonilstvu, ne bilo bi pametno, a zahtevati se more od njih, da vprašajo za svet kakega veščaka, ko si imajo naročiti nove zvonove. Ta veščak bodi pred vsem glasbeno izobražen. A to same ne zadošča. Lani sta preiskovala Šempeterske zvonove dva učitelja na glasbeni laški šoli goriškega mesta. Poslana sta bila od okrožnega sodišča goriškega. Vedla sta se pa pri tem tako, da so se jima v obraz smejali kmetje, ki so videli malo tednov prej ljubljanskega zvonarja, kako je iste zvonove preskuševal. — Glashenik, ki hoče zvonove preiskovati, mora biti poncen tudi v zvonilstvu. Pravi pouk je teoretičen in praktičen. Kar se zadnjega tice, ni treba, da zna sposoben preiskovalec zvonov sam tudi zvonove lititi; treba pa je, da se je z zvonovi bavil, da jih je mnogo videl, slišal, opazoval, primerjal, preiskoval. Za vse to potrebuje govorčnosti in veselja za lepo zvonjenje; kajti zasluga mu ta posel ne nese. Osebna izkušenost pa tudi še ne zadokča. Vedeti mora tudi, kar so drugi veščaki v tem izkusili, in to najde zapisano v knjigah, kar imenujemo ravno teoretični pouk. V knjigah se pouči o nastanku zvonov, o njih zgodovini, o njih kovinskih snovi in zmesi, obliki, dobrih svojstvih, o najimebitnejših zvonarjih, njih najboljših zvonilih, i. t. d. Tako poncen in tako izkušen glashenik zaslubi ime veščaka v zvonilstvu. Na takega veščaka naj se obračajo naročniki novih zvonov; on jih bode vedel tudi prav poneti, kako se sestavljajo pogodba z zvonarji, ter jih obvaroval marsikatere nevšečnosti in skode.

Z Vipavskega, 19. avg. (Cesarjev rojstni dan — Tabor — Letina.) Učeraj se je slovesno praznoval cesarjev rojstni dan po vsej Vipavski dolini. Po vseh cerkvah, kjer se zapiranje, vrisile so se slovesne službe božje v ta namen in pokanje topičev, ki se je razlegalo od vseh strani, svedoči pač, da biva tudi cesarju udano in zvesto ljudstvo.

A tudi v narodnem oziru zavedno je to ljudstvo; to svedoči živo zanimanje za "Slogino" zborovanje na Šempaškem polju v 25-letni spomin, ko se je tam vršil prvi tabor na Goriškem. Poysodi se govorí o tem shodu in udeležbi bode z Vipavskoga prav getovo ogromna. Priliko smo imeli, ogledati si že načrte za oter in slavolok, in priznati moramo, da so načrti zelo ukusni.

Letina kaže na Vipavskem do sedaj kaj dobro. Sadja je bilo obilo, krompirjev pridelek bil je zelo bogat, tursica kažo tudi lepo, isto tako trta. Nadejati se je bogate trgovate, aka nas Bog obvaruje pred ledenim zvojem in drugimi nezgodami. Sena je bilo sicer po malem, toda otava bode vsaj deloma nadomestila senski primanjklej. Le škol, da si je imel dovolj moči, se ni letos dobro sponesel.

Z Nabrežine, 22. avgusta. — Kakor druga leta, tako tudi letos obhajal se je rojstni dan Ivana. Veličanstvo s slovesom sv. mašo in strelenjam. Trg pred cerkvijo in hiše pri žel. po toji okrašene so bile s cesarskimi, deželimi in narodnimi zastavami.

Nemilo nas je zadela žalostna novica, da je naš prijavljjeni c. k. okraj. glavar, gosp. Iv. Simšig, po prav kratki bolezni 17. t. m. v miru Gospodovem zaspal. Pokojni pomagal je, kjer je le mogel; prijazen je bil z vsemi, zato si je pa tudi pridobil zanepanje in ljubezen vseh. On ni strašil ljudij le s paragrafi, ampak skušal je po lepi poti vse urediti. Res, škoda ga je. N. v. m. p.

Kakor je bilo v zadnjem "Primoru" objavljeno, pričelo bode novo šol. leto na tukajšnji obrtno-nadaljevalni šoli s 1. septembrom. Ta strokovna šola je posebno za naš goli in pasti, a lepega kamenja bogati Kras zelo imenitna, kajti le izvedena roka in glava si more iz trdega kamenja denarjev pridobiti. Mnogi izgledi nam to resnico potišujejo. Da nekateri spoznavajo to resnico, se vidi iz tega, da je lani obiskovalo to šolo nad 80 učencev, med temi mnogo klesarskih pomočnikov (delavcev). — Šola ima dva tečaja; vsak tečaj ima skozi 8 mesecev po 7 ur poduka v tednu; učiteljski moči sti dve (gg. F. F. in A. K.) — Šolski napredek bil je v obč dober.

S prihodnjim šol. letom odpre se pri nas dvorazrednica. K temu je mnogo prispomogla občina sama, ker je preskrbela brezplačno šol. prostore in opravo, kar je vselej vredno; pa tudi pokoj. glavar je skrbel, da dobimo že sedaj dvorazrednico. S tem pa je položen bolj temelj več izobraženosti in omiki.

Ker že govorim o šolah, še nekaj: Laška šola na meji naše občine je že pod streho. Tudi učiteljska služba je baje že razpisana. Naši ljudje pa ne prerokujejo tej

šoli dolgega življenja ter pravijo, da bodo ono poslopje služilo kot "skladišče (magazin)" za "čikorijo". No, te robe res mnogo rabijo o času vojne v sosednji deželi; zači bo to poslopje prav potrebno. Živelja "čikorija"!

Iz Idrije, 22. avg. — Po doljih letih priprjalna me je pot zopet enkrat v "nemško" Idrijo. Pred nekaj lej nemškutarili so tukaj takó, da je imelo to mestce po pravici pridevek, nemško. Toda sedaj iznenadila me je vesela izprememba. Nad prodajalcami, krčmami itd. ne vidiš več nemških napisov, kakor pred malo leti, ampak že od daleč kažejo se ti slovenski naslovi. Ljudstvo zaveda se svoje narodnosti vedno bolj. Radosti ntriplje ti srce, ko vidiš, da se povsod tvoj parod prebuja k novemu in trajnemu življenju.

Pravi dokaz zanimanja idrijskega občinstva za sveto slovensko stvar bila je ljudska veselica možke in ženske podružnice prekoristne družbe sv. Cirila in Metoda. Nikdo tujih gostov ni se nadjal tako ogromne udeležbe, kakor je bila v resnici. Ob 8½ dopoldan bila je sv. maša, pri kateri so kaj krasno peli članji "Narodne Čitalnice" in delavškega bralnega društva. Kako lepa, ganljiva in pomenljiva je bila pesem: "To je Gospod dan". Ob 4. popoldan bil je skupni odhod z godbo na slavnostni prostor, kjer smo pričakovali vrlega govornika preč. g. Antonia Koblarja. Nasproti mu je šel predsednik moške podružnice g. Al. Novak, učitelj. Sprejem pod slavolokom, nad kojim so se brala besede: "Podvratljeni sv. Slovenske kralje" bil je ganljiv. Z viharnimi živio-klici spremili smo č. g. govornika do odmenjenega naš prostora. Pred uhodom brali smo napis: "Ciril in Metod — sta vgor posrod". Začel se je neenavadno dolg program. Ko je č. g. Koblar stopil na oder, zagrmel je zopet trikratni živio. Da je on, ki je naš, govoril iz srca v srce, bilo bi skoraj nepotrebno povtarjati, vendar naj omenim nekaj njegovih glavnih misli. Najprije razložil je namen in bitstvo to družstva, omenjal je tudi nevarnosti, ki nam pretijo ob mejah. Opomnil je, da kakor molijo tri močne glave proti sinjemu nebu naša najvišja gora Triglav, tako naj se kažejo tri najlepša svojatva naše blage družbe sv. C. in M. in ta so: cera, narodnost in lojalnost. Med govorom slišalo se je streljanje s topiči, kar je naše navdušenje še bolj povečalo. Omenim naj tudi Gregorčičev deklamacijo "Blagovestnikom", katero je izbornno deklamovala malá hčerka g. Novaka. Med programom vršile so se raznovrstne napitnice. Nekoliko pozneje počastil je to narodno slavnost c. k. ruški nadsvetnik g. Plamink z rodbino. Temu in rodbini napolila sta med drugim č. g. Kohlar in pred g. Novak. — Okoli 12. te ure smo se razšli, in vesele in prijetne spomine prinesli smo seboj na Goriško.

S Slovenskega, 21. avg. (Izv. dop.) (Petja skupščina "Zvezze slov. učiteljskih društev" ob 16. avgusta t. l. v Mariboru.) Minoli so prekrasni dni — ali spomin na nje še živi in bode še dolgo živeti veselil tudi méne — samotarja! Bil je lep dan, nebo jasno ko ribje okó, ko smo se nekateri tovariši 16. t. m. odpeljali proti Mariboru. Na vsakej postaji je vstopil kaj zastopnik našega stanu. In káko veselje, če si v kupeju našeli prijatelja rojaka! Kako veselje, ko sta si n. pr. Sušec in Slepčec poseglja v roko ter se po 10 letih zopet prijateljski pozdravila, čudeč se izpremembi, katera se je izvršila v teku tolikih let na njuju telesu: Toda g. urednik, kaj vam budem še dalje pravil v tem; dovoj je, da vam še enkrat zatrdim, da je bilo lepo, silno lepo! Še nikdar mi niso sezale v dušo tako živo besede pesnikove.

"Slovenski svet, ti si krasan!" kakor ravno takrat! In kdo bi ne ljubil, kdo bi ne žrtvoval vseh svojih očij za ta krasni slovenski svet? Bilo je nekaj minut po 3. uri popoldne, ko pridrdramo z brzovlakom na mariborsko postajo. Tu nas je zopet pričakovalo nekaj tovarišev, s katerimi smo se posamezni seznanjali, kakor smo se seznanjali že prej med potom v vstopajočimi kolegi.

Okrepčavši se v hotelu pri "nadvojvodovi Ivanu", kjer se nahaja tudi Čitalnica, počel je ob 5. popoldne vršiti se vspored, in sicer najprej: seja upravnega odbora, a ob 8. uri zvečer: zborovanje odposlancev učit. društva.

O tem Vam ne budem poročal, ker ta stvar bolj spada v učiteljske liste. Pač pa ne smem pozabiti nekega značilnega sklepa, ki se je izvršil pri tem zborovanju. Predlagalo se je namreč, naj bi se drugi dan, t. j. 17. t. m. ob 7. uri zjutraj učitelji — pevci napotili na mariborsko pokopališče ter ondu zapeli nagrobnico prvemu slovenskemu pedagogu, č. k. Šolomu. Toda nekateri so imeli svoje premislek: kaj, če bi se nam zgodilo takó, kakor se godi na Kranjškem; treba bi bilo vsekakor prej prasati privoljenja i. t. d. Končno je zmagal predlog: za privoljenje ni več časa, zgodil se nam karkoli, mi počestimo škofa Slomška z glasno molitvijo — s slovensko nagrobnico! In storili smo takó! Zgodilo se nam ni nič, niti las se nam ni skrivil zaradi tega! Ko se je nekaj ur kasneje poklonil naš predsednik, g. naduč. Ribičnik, milost. nadškofu Našemu, vsprejel ga je zelo prijazno. Rodoljubni vladika je bil že zvedel o

našem nagrobnici ter je našemu predsedniku naročil, naj zahvali učiteljstvu, zato, da je škofa Slomška takoj počestilo. To se je tudi zgodilo ob zavrnem večeru, ki se je s petjem in godbo vršil na Gambrinovem vrtu istega dne. Ko je učiteljstvo slišalo iz ust predsednikovih zahvalo škofa Napotnika, začilo je: Slava takiem učiteljem! in plakali tudi na koncu ni kraja. Z nami so plakali tudi navzočni veljavni štajerski duhovniki! Oh, zakaj ni takega mišljenja, take slike tudi drugod?

Izpostavlji poročilo o postranskih sejah, ki naši čitatelje ne zanimajo, naznjam vam, da smo si 17. t. m. ob 10. uri predpoldne ogledali razstavo učil na mariborskem učiteljskem. Odlični slovenski narodnjak in strokovnjak, ravnatelj Schreiner, nam je obenove vse razlagal. Čast in slava takemu možu! — Po obedu, ki se je vršil istega dne na Gambrinovem vrtu, nimam vam drugega poročati, nego da je bil precej slan. — Pri glavnem zboru, ki se je vršilo na to ob 3. u. popoldnu, predavalata dva gospoda, in sicer najprej ravnatelj Schreiner in učiteljski reformator težnje na pedagogikam polju, debelo uro. Na to je nastopil naš goriški rojek, g. Janko Leban, poročajoč ¾ ure: "Kaj in kakšno učiteljsko mladino?" — Oba govornika je predsednik zahvalil, a navzoči zbor jima večno ploskal. Več o tej stvari bodo poročali učiteljski listi.

Ali naj vam obširnejše popisujem zavrnji večer z godbo in petjem, kateri se je vršil 17. t. m. ob 8. uri zvečer na Gambrinovem vrtu? Ne! Saj vem, da g. urednik, niste prijatelj občinstva! Samo to rečem, da so vse točke programa vršile točno in prav dobro. Prebranih je bilo ob tej priliki tudi 18 dočilnih telegramov. Ob tej priliki se je izpustila tudi mnogočo navdušena napitnica. Po odpetju učiteljskej himni "Zavezni" je učiteljstvo napravilo ovacijo navdušenemu pesniku te himni. Meni je posebno ugašala Hudovernikova skladba "Naša zvezda". Da, to je pravi pesnika tolmačiti, takega pesnika, kakoršen je naš Simon Gregorčič!

Dne 18. t. m. smo se udeležili sv. maša pri franciškanih; a potem smo odpotovali. Jaz sem potoval v drugih nekaterih Kranjskem in Primorcu prako Koroske. V Celovcu smo si ogledali mesto, bili smo tudi na zvoniku stolne cerkve, s katero je čaroben razgled na celovško okolico. V hotelu Sandwirtu bili smo izvrstno vzprejeti in smo se tam seznamili tudi z nekaterimi Slovenci. Gospodar sam je Slovenc, in potujejočim Slovencem kar najtopile prizporočamo to gostilno. Ogledali smo si tudi vrbsko jezero, kjer smo se kopali. Skratka: imeli smo se vrlo dobro! — Šesta skupščina "Zavezna" se boste vršila k letu in solnčnemu — Goricil! (V imenu goriških Slovencov radostno pozdrav

ne. Vi navajete dolobi. Mi upamo, da Vam dolobi niste postali jasni še le 13. avg. t. l., ko ste že izdani l. 1887. in nademo se tudi, da se je pri Vas vedelo za vse izjemne — slabih zvez vendar nimate — ko so smele naše zastave v cerkev in ko ni bilo zabranjeno govoriti na grobem — posebno za slučaje v Ljubljani, saj nista obdani z kitajskim zidom, in vsporedi Vodnikove slavnosti se tadi ni izdal neposredna pred slavnestno mašo.... Nikakor nimamo o Vas — z nekaterimi znanimi izjemami sev — takó slabih pojmov, kateri nam hočete ucepiti — Vi. Priznavamo, da ste dolobi kaj potrebuji in koristni, uporabiti bi se jih pa imelo le v izrednih, nevarnih slučajih (n. pr. v Trtu in Gorici, kjer celo židje govoré na posvečenih kraji irredentovske govore. Ured.), če se pa preti nam v najnedolžnejši stvari postopa najkratješnjim načinom, je to samoznamenje, kakó nas sedaj sovražite. Če je takó sovražstvo na pravem mestu, o tem manda Vam samim nedostaje jasnost. Ne čudimo se v očigled Vašemu postopanju, da ne napredlaje Vaša stvar takó, kakor si želite in da Vam ne hoté slepo pritrhavati oni, ki imajo slovensko sreco in slovensko vzgojo....

Na blagoslovjeni prsti averili smo se, da s stranko, ki narodu nudi o času, ko je hrepeneče pričakoval slike, namestu kruha kamen, ni upati nikakeršnega sporazuma, dokler ne nastanejo pri ujeti *korenite membe*. Sedaj vemo, zakaj so se prezirali glasi po slogi, prosijo po — ljubezni. Večina Vas ne smu slediti željam svojega srca! Ne suvajte pa naroda siloma od sebe, ker to je nevarna igra, ki bi se utegnila brido maščevati nad Vami! Vzdržimo se tudi oni, ki so sedaj še zasplojeni in takrat si priborimo slogo tudi brez Vas! Prisili smo dolgo, vedeni, da blagor naroda je le v zopetni slogi; vodniki Vaši pa so prezrli naše glase...., stepi divjate naprej — divjate v prepad!

In vprašamo, ali je bilo možno, da bi tedaj, ko smo obkroževali najljubo gomilo slovenskega naroda, razšli se molčé? Ne! Položili smo vence na njo, pevci ubrali so milobno pesem in urnebeni kljuci: „*Slača Prešeren!*“, „*Slača Jenka!*“ orili so po groblju in odmevali daleč tja v ljubo zemljo slovensko. Bog pa je gledal v naša srca, in čustva njihova niso mu ostala neznanja. I kdo je bil priča navdušenja, ki ga je izrazil poziv neustrašenega, odličnega slovenskega moža, kdo je slišal srčne ujegove besede, moral je čutiti, da se ta dobro naš narod, zbran takó mnogobrojno v hvaležnosti do svojih buditeljev — pevcev ne bo dal oslepiti za večno, da je v njem bodičnost le onih nesebičnih mož, ki ga vodijo k — luči, k spoznanju. Kdo zlorabi zaupanje takega naroda, ni vreden, da posine nanj solnce božjega.... Spodaj pod rušo spala sta neumirjoča naša pevca, pred Prešernovim svetim grobom zavedel se je marsikat mlačnež, marsikatu oprije so se oči; — tú prisegli smo, da se ne upognemo v boju za napredek, za prostost svojega naroda nobenemu viharju, naj pripše od koderkoli. — ob jednem pa nas je navdajala zavest, da „Vremena Kranjem bodo se zjasnile, Jim lepše zvezde, kakor zdaj sijale!....“

V prvem svojem dopisu pisal sem mej drugim tudi o nekem neznatnem dijaškem „stolu“. Le-ta „stol“, ki se je končal z malo prasko, uporabilo je nemško časopisje, da po svoje zavije dogodek, in — pomagalo je. Stvar ima sedaj drž. pravdinstvo v rokah. Nemška gospoda je pač jako „skrbna“ za slovensko mladino, za svojo se pa bore malo briga. In to ni lepo! Ne bo napačno, če prevzamemo mi to skrb, da se nemška mladina in nje voditelji ne bodo napačno sodili. Nemški dijaki imajo v Ljubljani izredno prostost. Če je slovenski abituirjen, končavši gimnazijo, nekoliko vesel, in če se policija obnaša surovo — je že drž. pravdu vum-s. Nemški gimnazijek pa prekuje klopi po štelcih, goji „prusko“ zavest v društvu, spojenem z burševskimi društvami na Dunaju, letaj z ubitim vrčem v krvavi roki po mestu in konečno fotografuj se s čepko „Carnioliko“ na vineni glavi, z idealtralom na junaških prsil in brido sablico ob boku — vse to je takó nezgodno, da je pozornost slav. ravnateljstva popolnoma odveč.

Se nekaj! Slovenci hrpenimo po razumnosti, njegov naraščaj pa pustimo, da se pogublja. To je krvaveča rana na državnem življenju našem in doslej se je še ni nihče veselno pritaknil. Tudi jaz se je ne dotaknem preveč. Sinovi naših prvih mož bratijo se v Ljubljani z nemškimi burši in takó se preustrojé, da niso „ne ptič, ne miš“. Mlačnost vedno bolj prodira in sicer ondi, kjer bi vse kaj drugega pričakovali. Žalostnih vzgledov je dovolj — iz nedavnih časov. Ponos slovenskih očetov zahteva, da zabranijo svojim sinovom škodljivo občevanje; če so jim pa take stvari premalenostne, niso nikaki možje, ne vedo kaka mora biti narodna vzgoja. Tu se pozaj pravi narodnjak, tu je merilo njegovih zaslug, njegovega znacaja. Besede so prav po ceni — kadilo pa tudi!....

Vračam se zopet k nemški gospodi. Mi smo podobni mehkemu, do skrajnosti upogljivemu lesu, kjer ga pa nateguje preveč, dobi lahko tudi kaj po — zobeh. Naša krivda ne bo, če se bled, katerega ste vrgli

pred nas, zvali nazaj mej „uzorni“ naraščaj Vašega Izraela. Izvali ste nas, doslej gledali smo dejanja njegova molče — vendar odprični očmi, toda molčali smo, ker smo imeli usmiljenje in ker so molčali — nemški profesorji, njegovi pokrovitelji. Sedaj pa smo se streznili in razkriti hočemo svetu Izraelove lepote, da se izvè, kakó je nekoč garjavec hotel opravljati slabo zdravniško. Ne čudite se, ako se leto osorej o nemški mladeži in njenih jednakokrvnih učiteljih ne bodo imeli niti takó dobri pojmi kakor se imajo dosihdobi. „Zob za zob!“ Način pa, kakó ste spravili Vi trojico nadpolnih slov. mladeničev, kljub temu, da so bili že šolsko kaznovani in kljub rohnenju nemških profesorjev, (pa ne v konferenci!) ne našel bi naš Gorjanec dostojnega izraza. Morda se ga Vaša „olika“ lahko domislí. Ako bi se v vseh sličnih slučajih dosledno pestopal takó strogo, izginila bi Vaša mladina s srednjem šoljakom katra. Sevélka hrbiti nekojih mož so precej široki, dobro se je skrivati za nje, pa morda Vam v kratkem preskrbimo — razsvetljavo, ki pade tudi preko teh mož. Kaj boste našo mladino silili v blato, ko dovolj Vaša gomazi sredi njega. Kdo se poslednji smeje.... Na svidenje!

Dov.

Ganz gold. bedruckte Fourierre 85 kr. bis fl. 3.63 p. Met. — (ca. 450 versch. Dispos. — sowie schwarze, weiße und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 8.63 per Meter — glatt, gestreift, karriert, gemustert, Damast etc. ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) porto und zollfrei. Muster umgehen. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Port nach der Schweiz. **Seiden-Fabrik G. Hennelberg (k. u. k. Hof.), Zürich.**

JAVNA ZAHVALA.

Podpisani štejem si v sveto dolžnost, tim potom, ker dragače ne morem, zahvaliti se vsem onim, kteri so me za mojo dijamantno mašo bodisi pismeno ali osebno počastili. Posebno izrekam glasno zahvalo preč. duhovščini, ktera me je s svojo navzočnostjo jako razveseliла kakor tudi za trud, ktera je imela, da se je slavnost tako lepo vršila.

Enako tudi se zahvaljujem vsem Kanalcem, kteri so si kolikor na predvečer toliko tudi na dan slavnosti prizadeli v poveličanje dijamantne maše. Skazali so mi vši pri tej priložnosti svoje ljubezen, která me je gubočko ganila, in tako pokazali, da spoštujejo duhovščino!

Sprejmite tedaj vši, kteri ste bili deležni, skrbi in truda zaradi mene še enkrat presrečno zahvalo.

Sam pa posebej še rečem: Bog Vam vsem tisočero povrni!

S spoštovanjem Vaš
Anton Ukmari,
diamantni
jubilant.

Podpisana počaščuje se naznaniti slav. občinstvu, da je sprejela v najem gostilno „pri zlatem križu“, nekdaj „pri Lizi“.

v Gorici, Kapucinska ulica. Poleg dobre pive toči izborna domaća vina, ima dobro kuhišnjo in hlev po najnižjih cenah.

V nadi, da jo bo sl. občinstvo v obilem številu obiskovalo, zagotavlja svojim gogostom, da si bo prizadevala ustreziti vsem njihovim pravičnim zahtevam.

S spoštovanjem udana
Marija udova Mandler
gostilničarka in lastnica.

Učenca

sprejme na hrano in v oskrbovanje neka rodbina v Gorici pod dobrimi pogoji. V hiši dobri lahko pouk v raznih jezikih in v njenih predmetih. Pri hiši je za uporabo tudi vrt. Natančneja pojasnila daje Anton Gueratto, Villa Windspach v Gorici.

V Renčah
bo 6. septembra
Zivinski sejm
s
plesom

v starj krčni pri Pahorju, ki zagotavlja dobro postrežbo, izborna vina in dobro kuhišnjo.

Štev. 5852.
RAZGLAS.
Dne 31. avgusta t. l. od 10. do 11. ure predpoldne oddalo se bode pri podpisu glavarstvu po javni dražbi z jedini in lo v politične občine Temnicu na javni dražbi v zakup. Dražbeni in zakupni pogoji ugledujejo se v tukajšnjem uradu.

C. kr. okrajsko glavarstvo
v Sežani 18. avgusta 1893.

Izdajatelj in odgovorni urednik And. Gabršček. — Tišek Ant. M. Obizzi-ja v Gorici.

Istrsko oljko olje

od posestnikov iz

Kopra prodaja podpisani po 52 kr. liter. Zagotovljam, da je olje edino le od oljke, ker sem z dotičnimi posestniki osebno znan in hodim osebno tkanj ponj.

Andrej Oblak,
v Gorici, ulica Veiturini 17.



Vozni listi in tovorni listi v

Ameriko.

Kraljevski belgijski poštni parobrod „RED STEARN LINIE“ iz Antverpena direktno v

New Jork & Philadelphia

koncesionovana črta, od c. kr. avstrijske vlade. Na vprašanja odgovarja točno: koncesionovani zastop

„Red Star Linie“

na Dunaju, IV. Weyringergasse 17.

ali pri

Josip-u Strasser-u

Statbureau & commercieller Correspondent der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck.

Glasovita

radi svojega učinka, odkrivana radi svojih zdravilnih lastnosti z častno diplomom in zlato svetlo na razstavi v Londonu in Parizu, zlato svinčno in Tunisu

želodčeva tinktura

G. Piccoli-ja, lekarja v Ljubljani je vsočno dietetično sredstvo, katero krepa in zdravi želodec, kakor tudi opravila prehavnih organov izborno pospuščanje.

Izdelovatelj razpoljuja, jo proti povzetju zneska v zaobjih po 12 steklenic za 1 gl. 36 nov., po 55 steklenic (zahod tehta 5 kg) za 5 gl. 26 nov. Poštino plača vedno narocnik. Cena eni steklenici 10 novcev.

Najboljša osvežjujoča piča je

Tamarindov sirup

Cristofolietti

Najboljše krepilo po kopališču je Elizir iz kine in železa Cristofolietti.

Kwizdor Že več let preskušano domače sredstvo proti bolečinam.

Cena cele steklenice 1 gld.

Kwizdov pol stekl. 60 kr. dobiva se v vseh lekarjih.

Fluid za Pazij naj se na varstveno znamko in zahtevo izrečeno proti.

iz Kreisapotheke Korneburg b. Wien

1 steklenica velja 20 kr., $\frac{1}{2}$ tuct.

1 gld. 1 tuct 2 gld., 5 tuctov samo 8 gld.

Marijacevsko kapljice za želodec zdavno preverjeno in znano zdravilo s čvrstilnim in krepljilnim vplivom pri motenem prebavljanju, pri krču v želodcu in zbabanjiju.

1 steklenica velja 20 kr., $\frac{1}{2}$ tuct.

1 gld. 1 tuct 2 gld., 5 tuctov samo 8 gld.

Kdor hoče prpravljati dobro kavo, kupi naj si

Oelz - ovo kavo

Ölzo-vo kavo je najboljše kavno prmesilo

Ölzo-vo kavo nima vseh hrušk, ne repe, ne srupa.

Prodaja se v vseh prodajalnacah jestvin.



čel vse take izdelke.

Zategadel izjavljam, da nimam nikake zveze s takimi izdelki razun onih tvrdke Kathreiner na Dunaju in v Monakovu.

Jaz sam pijem vsak dan to sladno kavo, ki se pije tudi v otroškem vrtu in v bolniči pri nas. Na podlagi teh skušenj morem ga toplo priporočati.

Wörishofen, 21. jan. 1893.

S. Kneipp s. r.
katoliški župnik.

V pojasnilo.

V zadnjem času se je pomnožilo število tistih, ki pretiravajo vrednost svojih izdelkov praženega žita (ječmena, slada, pšenice, itd.), sklicujejo se na moji dve knjigi: „Takó bi moraliziveti“ in „Moje zdravljenje z vodo“ ter imenovane večkrat moje ime hoté dati občinstvu razumeti, da sem jaz priporočil vse take izdelke.

Zategadel izjavljam, da nimam nikake zveze s takimi izdelki razun onih tvrdke Kathreiner na Dunaju in v Monakovu.

Jaz sam pijem vsak dan to sladno kavo, ki se pije tudi v otroškem vrtu in v bolniči pri nas. Na podlagi teh skušenj morem ga toplo priporočati.

Wörishofen, 21. jan. 1893.

S. Kneipp s. r.
katoliški župnik.